

Portal Sostenibilitat. O com convertir la necessitat en virtut

Enric Carrera Gallissà *

Càtedra UNESCO de Sostenibilitat
EUETIT. Colom, 1. 08222-Terrassa. Spain.

Phone: +34 93 7398660

Web page: <http://www.catunesco.upc.edu>

* carrera@catunesco.upc.edu

Iniciatives “motor de canvi”

1. Perquè un Portal sobre sostenibilitat ?

El “Portal Sostenibilidad” <http://portalsostenibilidad.upc.edu> neix de la constatació per part del PDI i doctorands de la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la UPC, de la necessitat d’un espai a Internet on trobar informació de qualitat i de referència sobre les diferents dimensions de la sostenibilitat. Si fem una cerca a Google amb la paraula “Sostenibilidad” ens en sortiran 5.410.000 entrades. Aquesta mateixa expressió en anglès “Sustainability” dona un total de 38.500.000 entrades, però en un oceà cada cop més bast com és Internet, navegar sense coordenades equival a fer-ho sense nord. Qui fos capaç de crear una eina de referència en aquest àmbit és convertiria en el “Nord” i amb aquesta doble intenció: omplir el buit i convertir-se en referència (en Nord) va nàixer el projecte “Portal Sostenibilidad”.

2. Com i amb qui vàrem treballar

Com la majoria de projectes la idea va néixer en un grup reduït de persones que es relacionen més intensament i que havíem comentat aquesta necessitat. També com passa sovint el catalitzador d’aquest projecte va ser la possibilitat d’obtenir finançament per a la seva realització. En aquest cas el projecte es va concretar quan vàrem tenir que presentar a Caixa de Terrassa diversos projectes d’Educació Ambiental a l’any 2006. En primer lloc es va fer una crida a tot el PDI de la Càtedra (25 professors) i posteriorment es va convocar als estudiants de les diverses fases del programa de doctorat “Sostenibilitat, Tecnologia i Humanisme” de la Càtedra (uns 70 aproximadament).

L’autor d’aquest article va fer una proposta inicial de projecte que va ser socialitzada entre els col·lectius abans esmentats. De forma natural el grup inicialment convocat es va anar reduint fins arribar un total de unes 20 persones que van mostrar interès però sobretot disponibilitat per treballar-hi.

Per tal de coordinar el projecte es va contractar l’Albert Punsola, llicenciat en Ciències polítiques i en Ciències de la informació. El perfil de periodista amb expertesa en temes ambientals per un projecte de comunicació com el Portal Sostenibilitat i el fet que fos un membre extern a l’equip UPC va esdevenir una elecció clau i encertada tan per la seva independència com per la sàvia i visió nova que va aportar a l’equip.

La primera fase del projecte que va durà uns dos mesos va ser la conceptualització del projecte, la definició del públic objectiu i es va fer amb el grup de les 20 persones abans esmentades.

La segona fase, i més feixuga del projecte, en la qual es va incorporar el periodista Albert Punsola, va durar 4 mesos i va ser la realització de l'Índex de continguts del Portal. La manca d'uns referents externs clars i contrastats sobre la classificació dels continguts de les diferents dimensions de la sostenibilitat va jugar en contra però també a favor ja que allò donava més llibertat i implicava un repte intel·lectual i creatiu que podia crear precedents i també –perquè no- un riscs elevats de crítica. La definició de les quatre dimensions de la sostenibilitat: ambiental, social, econòmica i institucional va ser fàcil. Eren les quatre dimensions que a la Càtedra feia temps utilitzàvem per dividir la sostenibilitat i era també el criteri de la Comissió de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides. La relació del apartats i subapartats en que es podia dividir la dimensió ambiental per unitats d'informació rellevants va ser relativament fàcil per l'existència de referents bibliogràfics en els diversos informes ambientals de organismes internacionals. Per la resta de dimensions no va ser fàcil trobar un criteri de selecció. De fet la diferència en el nombre d'apartats dins de cada dimensió, que es veu reflectida a la taula 1, posa de manifest també el diferent grau de coneixement i tradició d'estudi que hi ha a cadascuna.

Dimensió	Nombre d'apartats i/o fitxes
Ambiental	44
Social	30
Econòmica	41
Institucional	22
Transversals	12

Taula 1. Relació de fitxers d'informació de cadascuna de les dimensions de la sostenibilitat incloses al Portal.

Les discussions sobre l'Índex varen ser especialment complexes a l'hora de definir la dimensió Institucional i Social fins que la direcció del projecte decidí finalitzar-les en una data determinada i aplicar criteris de pragmatisme, pensant en l'usuari del Portal. A vegades el rigor científic de l'especialista no contribueix a crear la distància suficient en el projecte i pensar en clau de usuari inexpert ja que un excés de preciosisme en la classificació dels apartats acaba convertint-se en una dificultat per trobar la informació. En aquesta fase a més del grup de les 20 persones abans indicades també hi participaren experts externs a la UPC, professionals i professors d'altres Universitat catalanes.

La tercera fase va ser el disseny estètic i informàtic. Des d'un bon principi vam tenir clar que el Portal hauria de tenir un disseny molt intuïtiu i auster defugint d'un excés de desplegable que maregen a l'internauta. Teníem que aconseguir que amb un màxim de tres "clics" hom arribes a trobar la informació cercada. Aquesta feina es va encarregar a l'empresa INTERNEXT experta en el disseny de webs amb la supervisió tècnica de Gemma Climent responsable dels serveis informàtics de la Càtedra i la col·laboració de la Katia Vergara, dissenyadora gràfica i estudiant del programa de doctorat de la Càtedra. Aquest fase, incloses les modificacions posteriors va durar uns 5 mesos aproximadament.

La quarta fase va ser identificar els experts que podrien fer els continguts i l'encàrrec de la seva feina. La coordinació d'aquesta part la va realitzar principalment el periodista Albert Punsola que per qüestions professionals va abandonar el projecte poc abans de finalitzar-se i en substitució seva es va incorporar la també periodista Lúdia Hervás. Aquesta fase va durar uns 6 mesos aproximadament i han participat un total de 55 experts de la Càtedra, de la resta de la UPC, Universitats catalanes o bé professionals diversos.

La cinquena fase va ser la correcció de continguts dels textos dels autors i modificacions tècniques del programa i d'aspectes tècnics de programació, que va durar uns dos mesos aproximadament.

No totes les fases es van fer de forma seqüencial sinó que moltes d'elles, especialment la tercera, quarta i cinquena es van fer en paral·lel.

Els resultats

Per oferir una informació clara i accessible, el portal s'ha estructurat, en 4 grans apartats: ambiental, social, econòmic i institucional, les 4 dimensions en les que avui es projecta la idea de sostenibilitat en tota la seva complexitat.

En cadascuna de les quatre dimensions de la sostenibilitat s'ha inclòs un llistat de temes relacionats amb aquest àmbit, així com els subapartats que creiem tenen entitat pròpia i suficient per ser tractats de forma específica. Al final de cadascun d'aquests temes es troba una **fitxa d'informació** que inclou:

- **Presentació:** Descripció breu i resumida del tema així com un altre més extensa a més dels autors responsables de l'elaboració dels continguts de la fitxa i la seva adreça de correu electrònic.
- **Enllaços web:** Relació dels llocs web més significatius i/o importants relacionats amb el tema i un breu comentari sobre aquests.
- **Informes de referència:** Relació d'informes i resums més significatius disponibles en format electrònic.
- **Convenis i tractats:** Relació dels convenis i tractats internacionals més significatius sobre el tema, si n'hi ha.
- **Legislació:** Relació dels portals que donen accés a la informació sobre legislació desenvolupada tant a nivell la Unió Europea com d'Espanya i dels països de Llatinoamèrica, si n'hi ha.
- **Bibliografia:** Relació dels llibres més significatius i/o importants relacionats amb el tema.
- **Fitxes relacionades:** Llistat de les fitxes del Portal relacionades amb el mateix tema.

A més s'han destacat un total de 12 temes com ara: Canvi Climàtic, Agenda 21, Risc, Educació, Energia, I+D per la sostenibilitat, etc., que per la seva transversalitat, podrien trobar-se a qualsevol de les quatre dimensions de la Sostenibilitat i que també -per la seva importància- s'ha considerat oportú donar-los un tractament més ampli: les fitxes d'aquests temes contenen un major nombre d'enllaços i referències que les fitxes ordinàries.

El Portal és, en certa forma, com un gran aeroport: un “hub” amb moltes connexions. Arribar a ell ens permet iniciar un viatge fins a llocs diversos. En aquest cas, els llocs i enllaços que ofereix el Portal han estat escrupolosament seleccionats pels autors que han contribuït a fer possible el projecte.

El Portal conté 148 fitxes d'informació, on s'ofereixen més de 1.500 enllaços a altres webs, uns 400 informes de referència, 300 convenis i tractats, 700 lleis i més de 900 referències bibliogràfiques. Cal subratllar que l'obra, també conté un apartat d'actualitat, a càrrec del periodista Oriol Lladó, amb notícies d'àmbit general sobre cadascuna de les dimensions i un apartat on s'explica de forma clara el concepte de sostenibilitat.

Així mateix, cal destacar que el portal ha estat elaborat en llengua castellana, per arribar al públic espanyol i llatinoamericà, ja que és aquest el seu àmbit de tractament, però en una segona etapa es preveu una versió en català i en anglès.

El projecte, ara realitat, neix d'una doble voluntat. Per una part, la Càtedra UNESCO de Sostenibilitat de la Universitat Politècnica de Catalunya té entre els seus objectius la socialització del coneixement i les experiències relacionades amb la sostenibilitat que, al seu torn, estan relacionats amb els principis de la UNESCO com organització internacional compromesa amb l'educació. En aquest sentit, el projecte s'emmarca plenament amb els objectius de la Dècada de Nacions Unides d'Educació per al Desenvolupament Sostenible.

Aquest projecte ha estat possible gràcies al finançament, en la seva etapa inicial, de l'Obra Social i Cultural de Caixa de Terrassa entitat financera que ha mostrat una gran sensibilitat pels temes relacionats amb la sostenibilitat i el seu compromís pel foment de l'educació ambiental.

També ha estat possible gràcies a un ampli i compromès grup de 55 experts i professionals de diversos centres i universitats que, a més de coneixement, han aportat una gran dosis d'entusiasme i voluntarisme en la construcció d'aquest projecte col·lectiu.

Actualment el “Portal Sostenibilidad” té un total de 12.000 visites al més i ha estat presentat a Terrassa, Barcelona, Bilbao (Universitat del País Basc), Córdoba i La Plata (Argentina) i a UNESCO París que l'ha rebut de forma entusiasta per part de la Divisió de Ciències Humanes i Social i per la Dècada de l'Educació en Desenvolupament Sostenible.

Si ho cerques ara a Google per “Portal Sostenibilidad”, aquesta expressió apareix com a primera referència i si es cerca només per “Sostenibilidad” apareix en la cinquena referència.

Conclusions

Si tens una necessitat, converteix-la en un projecte, busca finançament i un equip humà i fes-lo. Les necessitats es poden convertir en oportunitats i en nous projectes. Cal convertir la necessitat en virtut.